

PLA LOCAL D'IGUALTAT D'ALPENS 2010-2012

ÍNDEX

1. Presentació
2. Marc normatiu
3. Marc conceptual
4. Diagnosi
5. Antecedents
6. Metodologia d'elaboració
7. Objectius i actuacions
8. Objectius i actuacions
9. Difusió
10. Conclusió
11. Annex 1: Projectes 2010

---

1. Presentació

La igualtat d'oportunitats entre les dones i els homes no s'aconsegueix només mitjançant el coneixement i l'aplicació de les lleis. Es constata dia a dia que persisteixen hàbits socials i culturals molt arrelats, que impedeixen que aquest principi bàsic d'igualtat es dugui a la pràctica satisfactòriament. Per tot això, segueixen sent necessaris plans d'acció positiva que aconseguixin que les dones es desenvolupin lliurement i que participin activament i equilibradament en tots els àmbits, públics i privats, sent protagonistes en la defensa dels seus drets.

Per aquest motiu, l'Ajuntament d'Alpens ha aprovat el següent Pla local d'igualtat d'Alpens 2010-2012. Aquest document recull un seguit d'activitats i accions encaminades a assolir per una banda, més cohesió social entre les dones d'Alpens a través de trobades, formació i la creació d'un òrgan estable, i per l'altra, incrementar la qualitat de vida i el benestar de les dones del poble.

Però no solament les dones són les destinatàries d'un Pla local. Els resultats que se'n puguin derivar de l'aplicació beneficiaran el conjunt de la societat.

2. Marc normatiu

2.1. Normativa internacional

Al 1948 amb la Declaració Universal dels Drets Humans a les Nacions Unides s'estableix per primera vegada a la història la igualtat entre els sexes com a dret fonamental.

· Preàmbul. "Considerant que en la Carta de les Nacions Unides els pobles han proclamat llur fe en els drets fonamentals de l'home, en la dignitat i la vàlua de la persona humana, en la **igualtat de drets d'homes i dones**, i que s'han demostrat

disposats a afavorir el progrés social i instaurar millors condicions de vida dins d'una més gran llibertat”.

L'Assemblea general proclama:

· Art. 1. “Tots els éssers humans neixen **lliures i iguals** en dignitats i drets”

Ja al 1919 la OIT (Organització Internacional del Treball), proclamava “ *tots els éssers humans amb independència de la seva raça, creença o sexe tenen el dret a gaudir del seu progrés material i el seu desenvolupament espiritual dintre la llibertat i la dignitat, ...*”

En el Conveni núm. 100 OIT de 1951 es recull la igualtat de remuneració entre la mà d'obra masculina i la femenina per a un treball del mateix valor. I també en el Conveni núm. 111 OIT de 1958 es fa referència a la discriminació en matèria de treball i ocupació, especificant que “Tot Estat membre s'obliga a formular i portar a terme una política nacional que promogui la igualtat d'oportunitats i de tracte en matèria de treball i, d'ocupació (...)”.

El 19 de setembre de 1966 es va aprovar el Pacte internacional de drets civils i polítics. En aquest Pacte es recull també la igualtat davant de la llei sense distingir raça, color, sexe,...L'ONU, l'any 1979, va fer una Convenció per a l'eliminació de tota mena de discriminació. Es defineix l'expressió “discriminació contra la dona” com “(...) tota distinció, exclusió o restricció basada en el sexe que tingui per objecte o per resultat menyscabar o anul·lar el reconeixement o exercici per la dona(...)”.

Dins la Unió Europea, el Tractat d'Amsterdam ratificat per la Llei orgànica 9/98 de 16 de desembre diu que la Unió Europea tindrà com a missió: “*promoure la igualtat d'oportunitats entre homes i dones, introduint aquest principi a totes les polítiques i tots els programes.*” (art.2 i 3).

Per desenvolupar aquest principi des de la Unió Europea s'han aprovat diferents normes:

- ✓ **Directives**, normes d'obligat compliment que modifiquen la legislació interna dels diferents països;
- ✓ **Decisions**, obligatòries per als destinataris;
- ✓ **Recomanacions**, que no tenen caràcter d'obligatorietat.

2.2. Legislació espanyola

A Espanya des de l'any 1978 amb la instauració de la democràcia i l'aprovació de la Constitució s'intenta adaptar l'ordenament jurídic a la no discriminació per raó de sexe. Així aquest principi queda recollit en els diferents articles de la Constitució de la següent manera:

· Art. 1. 1.

Espanya es constitueix en un Estat social i democràtic de dret, que propugna com a valors superiors del seu ordenament jurídic la llibertat, la justícia, la igualtat i el pluralisme polític.

· Art. 9.2.

Correspon als poders públics promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives, remoure els obstacles que impedeixen o dificulten la seva plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans a la vida política, econòmica, cultural i social.

· Art. 14.

Els espanyols són iguals vers la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal social.

L'Estatut dels treballadors també ho fa constar als següents articles:

· Art. 4.2.c “ ... els treballadors tenen dret a no ser discriminats per al treball, o una vegada treballant, per raons de sexe, estat civil... ”.

· Art. 16.2. “... les agències de col·locació hauran de garantir, en el seu àmbit d'actuació, el principi d'igualtat en l'accés al treball, no podent establir cap discriminació basada en motius de raça, sexe, edat, estat civil...”.

· Art. 17.1. Principi de no discriminació en les relacions laborals.

· Art. 24.2. Igualtat de tracte en els criteris d'ascens.

· Art. 28. Igualtat de remuneració per raó de sexe

L'article 96 de la Llei de procediment laboral estableix el principi d'inversió de la càrrega de la prova que diu, textualment: “*En aquells processos en què de les al·legacions de la part actriu es dedueixi l'existència d'indícis de discriminació per raó de sexe correspondrà al demandant l'aportació d'una justificació objectiva i raonable, suficientment provada, de les mesures adoptades i de la seva proporcionalitat*”.

També el Codi penal en el seu articulat fa referència a la discriminació (articles 22.4, 314, 510, 511 i 512), establint penes i multes.

L'any 1983 es va crear, per la llei 16/1983, de 24 d'octubre, ***l'Institut de la Mujer***, per tal de promoure actuacions per afavorir la igualtat d'oportunitats per a la dona.

2.3. Legislació catalana

A l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 1979 es reconeix la igualtat entre homes i dones com un dret fonamental i s'atorga al govern de la Generalitat de Catalunya les competències exclusives en matèria de promoció de la dona.

El 18 de juny de 1986, al Parlament de Catalunya, mitjançant una proposició no de llei de tots els grups parlamentaris, es va aprovar la Resolució 81/II sobre la promoció de la dona, i pel Decret 25/1987, de 29 de gener, es va crear la Comissió interdepartamental amb els objectius següents:

- ✓ promoure la igualtat de drets i de fet i la no discriminació entre homes i dones;
- ✓ promoure equitativament la participació de les dones en la vida social, cultural , econòmica i política.

Al 1989, per la Llei 11/1989, de 10 de juliol, es va crear un organisme executiu: ***l'Institut Català de la Dona***. Són objectius de l'Institut Català de la Dona:

- ✓ fomentar, en col·laboració amb els departaments, la prestació de serveis específics en favor de les dones.
- ✓ fomentar i coordinar la prestació de serveis de tota mena a la dona, a través de l'establiment de convenis amb entitats públiques i privades.

2.4. Legislació municipal

Pel que fa a l'Administració local, l'actual marc jurídic i organitzatiu faculta per exercir competències complementàries a la resta d'administracions en l'àmbit de la promoció de la dona. Així ho especifica l'article 68 de la Llei municipal i de règim local de Catalunya al seu paràgraf c) (Llei 8/1987, de 15 d'abril).

2.5. Altres referents

La Diputació de Barcelona, a l'any 1992 crea una Comissió Especial per al desenvolupament del Programa per a la promoció de la igualtat de les dones. Així mateix al mandat 1996-1999, concreta la creació de **l'Oficina Tècnica del Pla d'Igualtat** per a la promoció de polítiques favorables a la igualtat d'oportunitats que desenvolupin les administracions locals.

L'Oficina tècnica actua especialment amb els municipis, per la seva proximitat a la ciutadania i perquè la Llei de règim local els reconeix com a ens que han de fer activitats en l'àrea de promoció de la dona i de la igualtat d'oportunitats.

D'acord amb les estratègies marcades al **Pla integral per a la igualtat d'oportunitats**, ofereix "suport a les actuacions municipals que vulguin impulsar polítiques per a la igualtat d'oportunitats i a les iniciatives ciutadanes que promoguin la participació de les dones"; "facilita la formació, la investigació i l'avaluació permanent, per incorporar els avenços conceptuals en matèria de gènere i d'igualtat d'oportunitats"; proporciona a través d'actuacions, publicacions de material divulgatiu i celebració d'actes, la possibilitat de sensibilitzar i informar per incorporar la perspectiva de gènere en totes les polítiques locals".

3. Marc conceptual

El principi d'igualtat està recollit a l'article 14 de la Constitució i estableix que "Tots els espanyols són iguals davant la llei sense que pugui prevaler discriminació alguna per raó de naixement, raça o sexe".

Igualtat és el dret fonamental que té tota persona a un tracte igual malgrat les diferències. És donar tracte igual a qui no ho és. És un dret universal relacionat amb la dignitat i la llibertat humanes. El principi d'igualtat va lligat al principi de no discriminació.

Malgrat això les dones i els homes han construït la seva realitat a partir de normes culturals basades en el predomini dels homes sobre les dones. La nostra és una societat basada en un model patriarcal en la qual s'atribueixen espais d'actuació diferents en funció del sexe de les persones.

Igualtat d'oportunitats significa garantir que dones i homes puguin participar en diferents esferes (econòmica, política, de participació social, de presa de decisions ...) i activitats (educació, formació, treball...) sobre bases d'igualtat.

Els poders públics, en aplicació del que dicta la Constitució i l'ordenament jurídic, estan obligats i són responsables de l'aplicació i el desenvolupament del principi d'igualtat. Les seves funcions són les de vetllar per la seva aplicació, promoure'ls i garantir-los.

No tot tracte desigual és il·lícit. Tant constitucionalment com dins l'ordenament jurídic laboral, s'admeten tractes desiguals que persegueixen una finalitat igualadora i/o compensadora: les accions positives.

Les polítiques d'igualtat d'oportunitats són les que incorporen la perspectiva de gènere en la planificació, desenvolupament i avaluació de les polítiques generals en matèria d'educació, salut, ocupació, participació, urbanisme... Entenen aquesta perspectiva com la construcció cultural i social que defineix les diferents característiques emocionals, afectives, intel·lectuals i els comportaments que cada societat assigna com a "propis" i "naturals" a dones i homes.

El sexe ve determinat naturalment, però el gènere s'aprèn i pot ser educat, canviat i manipulat (definició de l'Oficina Tècnica del Pla d'Igualtat de la Diputació de Barcelona).

I és dins d'aquest marc normatiu i conceptual on s'enquadra el present document del Pla d'Igualtat de l'Ajuntament d'Alpens.

4. Diagnosi

Alpens és un municipi de 312 habitants (2008) ubicat al Lluçanès, al nord de la comarca d'Osona. Es troba en un àmbit totalment rural, a quinze quilòmetres de la carretera general C-17 i a 45 quilòmetres de Vic, per tant està força distant dels nuclis urbans de serveis i amb dificultats d'accessibilitat a aquests nuclis amb transport públic.

Evolució de la població de 1991 a 2001

Any	Homes	Dones	Total
2001	149	129	278
1996	139	117	256
1991	135	114	249

Font: Idescat.cat

Població segons sexe i edat

Any	Homes				Dones			
	De 0 - 14	De 15- 64	65 i més	TOTAL	De 0 - 14	De 15- 64	65 i més	TOTAL
2001	25	91	33	149	19	77	33	129
1996	20	90	29	139	17	75	25	117
1991	23	87	25	135	17	71	26	114

Font: Idescat.cat

L'activitat principal del poble és la indústria, centralitzat en una indústria tèxtil que ha ocupat principalment dones. Actualment n'hi treballen una vintena, la meitat de les quals són del poble. L'altre activitat que ocupa més gent és l'elaboració d'embotits, amb empreses familiars que elaboren artesanalment.

Al poble hi ha alguns establiments de turisme: dos restaurants, dos comerços i tres establiments de turisme rural.

La població amb nivell alt de formació que viu al poble treballa en altres nuclis de població, més grans i en alguns casos força lluny d'Alpens, des de Ripoll fins a Vic, Tona, Aiguafreda, per tant hi ha un alt nivell de mobilitat per raons laborals.

Un gran nombre de les dones del poble treballen en tasques d'economia submergia, principalment en neteges de llars i cura de persones grans, i en alguns casos realitzen les tasques de mestresses de casa i cura dels fills, sense remuneració ni cotització a la seguretat social. Aquesta situació és més palesa en les dones sense formació i en alguns casos novingudes.

En els darrers anys des de l'ajuntament s'ha invertit en poder disposar d'alguns equipaments municipals per tal de dinamitzar activitats entre la població, si bé cal apuntar que hi ha entitats molt actives (comissió de festes, club fondistes, dansaires,

diablers, casal d'avis, etc.) i que és des de la societat civil que s'organitzen les diverses festes al llarg de l'any (Festa Major, fira del jovent, curs tres comarques, ...

Els nous equipaments que s'han generat ha estat: biblioteca i sala de noves tecnologies, uns vestidors esportius i un local sociocultural amb dues sales per entitats, local de joves i local de diablers i dues sales per activitats variades.

Al poble hi ha escola d'infantil i primària, on hi ha una mitjana de vint nens i nenes cada any. Es treballa conjuntament amb les altres escoles de la ZER Alt Lluçanès, St. Boi, Perafita i Sta. Eulàlia de Puig-oriol. També es disposa de llar d'infants des de fa dos anys, com a resposta a la demanda les famílies i la col·laboració entre elles i l'ajuntament. El servei va atendre sis usuaris el curs 2008-09 i sis més el 2009-2010; la previsió és poder mantenir el servei i alhora treballar algunes activitats conjuntament amb l'escola del poble. El servei d'educació secundària obligatòria està centralitzat a St. Quirze de Besora, des d'on hi ha transport escolar organitzat, i per nivells superiors les famílies s'organitzen per estructurar els desplaçaments depenent del centre escollit per cada jove.

Els serveis sanitaris públics ofereixen visita del metge i infermeria dos cops per setmana, una hora cada dia. El centre de referència és el CAP de St. Quirze de Besora i per temes d'especialistes i urgències l'hospital general de Vic.

Alpens forma part del Consorci del Lluçanès, des d'on es presta el servei d'educadora social per diversos municipis. Des d'aquet servei, en funció dels programes sol·licitats, alguns anys s'han fet algunes accions de gènere, com organitzar algunes xerrades i taller per a dones, l'escola de pares i mares, alguns cursos de formació, sempre des de la perspectiva d'educació comunitària.

5. Antecedents

El col·lectiu de dones del poble s'han reunit tradicionalment a la fàbrica i en alguns casos el cafè-teatre casino, que tot i ser un establiment privat (bar-restaurant) tradicionalment ha exercit les funcions de local social.

El curs 2008-09 es va realitzar un taller dins el programa de "Dona activa't" que es va realitzar juntament amb el Consell Comarcal d'Osona. El taller es va donar a conèixer entre les dones del poble, en concret a través de l'escola a les mares i tenia la voluntat d'establir un punt de trobada entre mares novingudes i les mares del poble per tal de tenir més relació. Es va fer un taller de ceràmica i hi varen assistir vuit dones. El resultat va ser totalment positiu i va iniciar una motivació entre les dones per establir un espai de trobada i fins i tot de formació i intercanvi de coneixement.

El curs 2009-10 s'ha organitzat un curs de català per a persones no catalano-parlants, en el que s'hi ha apuntat vuit persones, entre homes i dones.

També enguany s'han iniciat diversos cursos de *pilates* i aeròbic, en el que hi participen deu en un i deu en l'altre. També hi ha un grup d'àvies que han iniciat un altre grup de *pilates*.

En l'actualitat, i fruit de la conjuntura econòmica global, l'empresa tèxtil està en situació difícil i en una estructuració de plantilla. Tenen un ERO aprovat per la generalitat i plantegen una difícil situació de cara el futur. Algunes de les dones que treballen a l'empresa s'han dedicat sempre al sector tèxtil i per tant hi ha una certa problemàtica

en la transformació d'aquests llocs de treball, així com de l'afectació emocional que pot comportar una situació massiva d'atur que afecti a força famílies del poble.

6. Metodologia d'elaboració

S'ha fet notar a l'ajuntament per part de les dones que el taller iniciat l'any passat en el programa "Dona activa't" va ser un èxit i que va iniciar un espai de relacions molt interessant.

Des de l'alcaldia i les regidories de serveis social, NTICs, de promoció econòmica i medi ambient es valora molt positivament poder donar suport a la iniciativa de cooperar amb les dones del poble per estructurar un espai de trobada i elaborar un pla d'accions a desenvolupar.

S'han fet un taller de participació amb les dones per valorar la diagnosi del document i valorar les propostes del pla, en el que hi ha participat quinze dones. A partir d'aquí s'ha elaborat les prioritats de les actuacions.

7. Objectius i actuacions

Des de l'ajuntament es vol donar suport al col·lectiu de dones del poble, per tal de poder estructurar un grup que a la llarga sigui el màxim autònom possible.

Creiem que en els seus inicis és important fer accions que permetin la consolidació de l'espai de trobada i per tant el format de taller es creu molt idoni per assolir aquest objectiu.

Des de l'ajuntament es disposa de diversos espais que es podrien oferir per trobar-se, en funció de les activitats que s'hi volguessin desenvolupar, sala amb ordinadors, sala polivalent, etc.

Amb les diverses accions es vol treballar les habilitats i la sociabilització, l'autoestima, les competències formatives i en general la qualitat de vida.

Les actuacions proposades són les següents:

- taller de manualitats
- més implicació amb els actes del poble
- xerrades amb ponents especialitzats
- cursos de català i NTIC
- salut i cura de les persones

8. Pressupost

Tenint en compte que el pla té una vigència per a tres anys, 2010-2011-2012 es planteja desenvolupar les següents accions:

	2010	2011	2012
tallers	manualitats	manualitats	manualitats

cursos	català	NTICs	A definir
sociabilització		Implicació amb la Fira de Maig, Fira del Jovent	Implicació amb les activitats relacionades amb la gent gran
xerrades		Ponent especialitzat/da	Ponent especialitzat/da
Salut i cura de les persones			Taller
Pressupost	3.000,00 €	6.000,00 €	8.000,00 €

9. Difusió

Les actuacions del pla es donaran a conèixer a totes les dones del poble per tal que hi puguin participar a les accions proposades. El que es treballi als tallers s'exposarà en un espai que es pugui visitar durant alguns dies festius i que es pugui donar a conèixer què fan les dones juntes.

S'informarà de les accions i els resultats al butlletí municipal i al web www.alpens.cat així com als mitjans de comunicació comarcals.

10. Conclusió

La voluntat de base és que s'estableixi complicitat entre les dones i que incrementin la seva participació en la vida social del poble, així com treballar l'autoestima i la millora de la qualitat de vida.

11. Annex 1: Projectes 2010

1- Nom del projecte: taller de manualitats

- **Projecte** dins el pla local de dones d'Alpens dins l'àmbit de comunicació entre les dones del poble i fumen d'un grup estable que es reuneixi assíduament.

- **Descripció:** trobades d'un cop per setmana on una persona amb coneixements de manualitats dirigirà un taller on s'explicaran els continguts per a realitzar diverses activitats. D'aquesta manera es millorarà la relació social del grup i la diversificació de coneixements. Al final es farà una exposició amb els objectes elaborats per les dones participants al taller.

- **Metodologia:** Es plantejaran dos tallers a l'any, de diverses tècniques, del que més interressi a les dones del grup, i es buscarà una persona amb els coneixements adequats perquè dirigeixi el taller per tal d'assolir els resultats proposats.

- **Àmbit geogràfic:** el municipi d'Alpens, Lluçanès, Osona.

- **Abast i característiques de la població a la qual s'adreça:** dones del poble, principalment entre 30 i 65 anys, sense descartar alguna persona fora d'aquest grup d'edat si hi està interessada. Principalment dones que tenen cura de la família, fills i persones grans i, vist que l'experiència del primer taller de "Dona activa't" del 2009 va ser un èxit, volen participar en una acció de trobada i realització de tallers per a la

millora de la relació social i aprenentatge de manualitats, alhora tenir un espai de trobada i intercanvi entre dones.

- **Entitats implicades:** Ajuntament, des de les diferents regidories: alcaldia, serveis social, NTICs, de promoció econòmica i medi ambient.

- **Recursos humans i pressupost:** des del propi ajuntament es coordina el projecte i es contractarà una persona que desenvolupi el taller. El pressupost que es preveu per aquesta activitat és de 1.500 €

- **Calendari:** Setembre- desembre 2010

- **Difusió:** s'informarà de les accions i els resultats a través de cartells informatius. al butlletí municipal i al web www.alpens.cat així com als mitjans de comunicació comarcals.

- **Mesures de seguiment i avaluació:** s'analitzarà el número de dones que participin al taller i la valoració personal que en facin al finalitzar, així com la participació en l'exposició dels resultats.

2- Nom del projecte: Català

Aquest projecte s'inclou dins les accions de formació del Consorci del Lluçanès.

Alpens, setembre de 2010